

## YTTRANDE

Dnr 22KS178  
2022-04-29

Justitiedepartementet  
101 33 Stockholm

# **Gävle kommuns yttrande över remiss från Justitiedepartementet: Åtgärder för en jämnare för- delning av boende för vissa skyddsbehövande (ut- kast till lagrådsremiss)**

## **Sammanfattningsvis**

Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande genom en jämnare fördelning mellan landets kommuner är en mycket god intention. Det behövs en stabil grund att stå på för att tillgodose en jämn, skäligen och flexibel fördelning som inte minst ger en trygghet till de skyddsbehövande och korrekta ekonomiska förutsättningar för kommunerna. För att uppnå denna stabila grund behövs dock en mer ingående utredning.

## **Synpunkter**

### **Ansvarsfrågor och tvingande lagstiftning**

Skälen till att inskränka det kommunala självstyret framstår som å ena sidan behjärtansvärda, å andra sidan tveksamma.

Enligt proportionalitetsprincipen ska en inskränkning av den kommunala självstyrelsen inte vara mer omfattande än vad som är nödvändigt för att uppnå de ändamål som har motiverat inskränkningsen. Tanken är att om det finns olika möjligheter att uppnå samma mål på ett för det kommunala självbestämmandet mindre ingripande sätt än det som föreslås så ska detta väljas. I förarbetena betonas vikten av att det har genomförts noggranna analyser i lagstiftningsprocessen.

Det är i högsta grad begripligt att Migrationsverket har svårt att klara uppdraget och att vi med det nuvarande systemet riskerar att få en ojämn fördelning. Att detta skulle lösas genom en tvingande reglering som i princip lägger det praktiska ansvaret hos kommunerna är svårare att begripa. Det saknas en analys med slutsatser som påvisar att en kommun skulle klara av att

ta fram boenden inom sitt geografiska område på ett bättre sätt än Migrationsverket. Förslaget i denna del är problematiskt och kan behöva en noggrannare analys.

### **Ersättningsmodellen**

Det är av största vikt att kommunerna ersätts för de verkliga kostnader de har genom en lösning som är såväl tydlig som genomtänkt. Resultatet av att en kommun inte ersätts för de verkliga kostnaderna är att kostnader överförs och stannar på kommunerna varvid den ordinarie tillika obligatoriska verksamheten kan komma att få stå åt sidan.

Det är nödvändigt att kostnadsneutraliteten tillämpas vad gäller respektive kommun och inte som en kostnadsneutralitet sammanslaget för samtliga kommuner där vissa blir överkompenserade och andra underkompenserade. Om så är fallet så är det snarast en statlig övervältring av kostnader till kommunerna i deras helhet som kommer att drabba vissa kommuner hårdare.

Fördelningsnyckeln lägger en stor vikt vid kommunernas arbetsmarknadsförutsättningar som varierar från kommun till kommun. Något som också varierar mellan kommunerna och som är av stor vikt är tillgången till bostäder. En kommun med goda arbetsmarknadsförutsättningar men med sämre tillgång till bostäder kan därför behöva genomföra upphandlingar av privata boenden eller ombesörja byggnation av tillfälliga bostäder till höga kostnader; kostnader som i sin helhet måste läggas på staten.

Det finns även ett uttalat behov av att utveckla detaljerade regler för kostnader för att ha en viss beredskap för anskaffning av boenden, inköp av utrustning och tjänster, kostnader för att driva liksom att utveckla boenden samt även eventuella kostnader för förstörda bostäder och utrustning. Det bör även tydliggöras att och hur ersättning ska utgå till kommunerna under den tid som boendeplatser kan stå tomma av olika skäl; exempelvis den tid under vilken utrymmen ska förberedas vilket medför att kommuner kan gå miste om ersättning.

Statens ekonomiska ansvar behöver även tydliggöras och säkerställas vad gäller socialt hållbart mottagande, exempelvis gällande skyddsbehövandens tillgång till språk- och andra arbetsfrämjande insatser och även praktiskt stöd och vägledning i samhället.

Ersättningen bör utgå från antalet platser och inte utifrån antal mottagna personer då kommuner har sämre möjligheter än Migrationsverket att hantera sin kapacitet flexibelt.

Återsökningsprocessen ska vara enkel. Den får absolut inte följa det mönster som tidigare använts (2015/16); en återsökningsprocess som krävde externa parter arbetsinsatser mot betalning för att stötta kommunerna i arbetet med återsökningen vilket knappast kan anses vara ett effektivt nyttjande av statens och kommunernas resurser.



Ersättningar bör betalas ut månatligen; inte minst för att möjliggöra en effektiv och rättssäker uppföljning.

### **Fördelningsmodellen**

Genom en stabil grund kombinerat med flexibilitet finns det goda och långsiktiga förutsättningar för att en fördelning ska bli jämn på bästa sätt. Detta möjliggörs inte minst genom att det sker en löpande dialog mellan kommuner och Länsstyrelser om att omfördela när behov och möjligheter uppstår. På detta vis kan man beakta exempelvis när förutsättningar i kommuner förändras, när en kommun inte klarar av sitt uppdrag och när det visar sig att en kommun har högre kapacitet än vad som anvisats. En löpande dialog torde öka flexibiliteten i mottagandet och möjligheten att över tid kunna tillvarata kapacitet.

### **Krav på boenden**

Genom att inte uppställa särskilda krav på typ av boende eller standard på boende blir det upp till varje kommun att avgöra detta vilket skulle kunna vara en möjlighet för kommunerna men som snarast kan bidra till ytterligare ojämna kvaliteter på boenden som då kan omfatta allt från mycket enkla övernattningsplatser på låg kostnadsnivå till mer specifikt för skyddsbehövande anordnade modulboenden på hög kostnadsnivå. Standard på boenden och ersättningarna är sammankopplade; är ersättningarna för låga kan det även finnas en risk att boenden med alltför låg standard väljs för att hålla nere kostnaderna.

Det behöver framgå vad ett anläggningsboende mer specifikt innebär och vilken standard som förväntas. Exempelvis vilken form av utrustning och möblering som förväntas samt om det finns en lägsta nivå.

Val av boende och standard på boende är viktiga delar för ett tryggt boende; det är av stor vikt att säkerställa att alla skyddsbehövande får ett tryggt boende.

### **Tidsfrister**

Kommunerna behöver, i likheter med alla andra verksamheter, en god framhållning av en mängd olika skäl.

Ett av skälen är att kunna utföra arbete under skäligena förhållanden med fokus på såväl de ordinarie arbetsuppgifterna som arbete med fokus på boende för skyddsbehövande vilket kräver bemanning i både verksamhet och i stödfunktioner.

Ett annat skäl är att ge kommunerna en god möjlighet att kunna förhålla sig till olika regelverk som exempelvis upphandlingsreglerna och för att möta upp utbildningsbehov.

Ett ytterligare skäl är att faktiskt kunna erbjuda boendeplatser av mer långvarig karaktär för att förverkliga ett tryggare boende trots den bostadsbrist som förekommer inom många kommuner.

### **Sociala insatser**

Frågan om vilka sociala insatser som ingår i LMA behöver utredas.



Denna fråga får bäring på den kommunala hälso- och sjukvården eftersom dessa är sammankopplade. Gävle kommun delar SKRs bedömning om att sociala insatser ingår i LMA. Regionerna får ersättning för kommunal hälso- och sjukvård när det gäller personer som omfattas av LMA och det bör tydliggöras att det också är regionerna som ansvarar för detta; dvs att om kommunen ska vara utförare av hälso- och sjukvård så bygger det på en frivillighet och en överenskommelse mellan kommun och region. Ersättningen för kostnader i samband med utredning och placering behöver ses över. Då utredningssamtal till stor del behöver ske med stöd av tolk så blir tidsåtgången fördubblad. Förutom initial SoL- utredning och medgivandeutredning av tilltänkt familjehem, så tillkommer uppföljande familjehemsbesök, kontakt med anhöriga, samverkan med förskola/skola samt i förekommande fall hälso-och sjukvården. Utifrån att kommunen idag behöver anlita konsulter för att kunna fullgöra sitt uppdrag, så behöver kostnadsberäkningen ta höjd för konsultarvoden.

### **Information och kommunikation**

Det är av största vikt att dialogen mellan Migrationsverket och de olika kommunerna fungerar på ett bra sätt. Detta kräver ett tydliggörande i regelverket av framför allt hur dialogen ska ske och hur roller liksom ansvar fördelas. Detta är nödvändigt för att exempelvis kunna verka för att minska antalet flyttningar mellan kommuner vid spruckna egenbosättningar och inte minst för att tillgodose att arbetet kan utgå ifrån ett barnrättsperspektiv.